

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

2020/2086(INI)

13.1.2021

ARVAMUS

Esitaja: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Saaja: tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

nõukogu direktiivi 2000/78/EÜ (millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel) rakendamise kohta ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni taustal (2020/2086(INI))

Arvamuse koostaja: Lucia Āuriř Nicholsonov

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon palub vastutaval tööhõive- ja sotsiaalkomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. tuletab meelde, et ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni eesmärk on edendada, kaitsta ja tagada kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielikku ja võrdset teostamist kõigi inimeste poolt, olenemata nende pikaajalisest füüsilisest, vaimsest, intellektuaalsest või meelelisest vaegusest, ning EL on selle konventsiooni osaline; rõhutab, et ratifitseerides ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, ühinesid EL ja selle liikmesriigid rahvusvahelisel tasandil kokku lepitud pingutustega tagada puuetega inimeste õigused ja edendada nende kaasamist ühiskonda ja aktiivsesse tööhõivesse; rõhutab, et Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti andmetel on konventsiooni ratifitseerimine kõigi liikmesriikide ja ELi enda poolt oluline verstapost, kuid konventsiooni lubaduste ja tegeliku olukorra vahel on endiselt lünki¹;
2. kutsub ELi ja liikmesriike üles ratifitseerima ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolli;
3. rõhutab, et puuetega inimeste õigus saada kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende iseseisvus, sotsiaalne ja tööalane integratsioon ning osalemine ühiskonnaelus, on sätestatud ka ELi põhiõiguste hartas, mis on ELi ja liikmesriikide jaoks liidu õiguse rakendamisel siduv; tuletab meelde, et EL ja selle liikmesriigid peavad austama hartas sätestatud õigusi ja järgima selles sätestatud põhimõtteid ning edendama harta kohaldamist; rõhutab vajadust suurendada teadlikkust hartast ja sellealast teavet;
4. rõhutab, et ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artiklis 19 sätestatakse õigus elada iseseisvalt ja olla kaasatud kogukonda, ühendades võrdsuse, autonoomia ja kaasatuse põhimõtted; nõuab, et puuetega inimeste elukorraldus ja tugiteenused viidaks institutsioonipõhisest ja muust eraldavast süsteemist üle sellisesse süsteemi, mis võimaldab ühiskonnaelus osalemist; kutsub liikmesriike üles lisama oma deinstitutionaliseerimise strateegiatesse kindla ajakavaga konkreetseid eesmärgid, neid piisavalt rahastama ja töötama välja mehhanismid, et tagada eri haldussektorite ja -tasandite asutuste vahel tõhus koordineerimine²;
5. rõhutab, et kaasav ja inimõigustel põhinev lähenemisviis haridusele on vajalik eeltingimus, et edendada puuetega inimeste osalemist ühiskonnas ja nende ligipääsu tööturule;
6. on seisukohal, et võrdõiguslikkuse edendamine töö saamise ja kutsealale pääsemise valdkonnas saab olla tulemuslik ainult siis, kui diskrimineerimise vastu võideldakse ulatuslikult kõigil elualadel nii Euroopa kui riikide tasandil; rõhutab, et mõistlikud abinõud ja ligipääsetavus on puuetega inimesi kaasava poliitika kasutuselevõtu põhikomponendid, nagu on tõdenud ÜRO puuetega inimeste õiguste eriraportöör³;

¹ Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 2019. aasta põhiõiguste aruanne

² Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, *From institutions to community living for persons with disabilities: perspectives from the ground*, 2018.

³ Puuetega inimeste õiguste eriraportööri Catalina Devandas-Aguilari sõnavõtt ÜRO Peaassamblee 71.

7. kutsub liikmesriike üles täielikult rakendama ligipääsetavust käsitlevaid ELi õigusakte; on seisukohal, et ligipääsu füüsilised, regulatiivsed, digitaalsed, logistilised ja sotsiaalsed tõkked tuleks kõrvaldada; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama keskkondadele, programmidele, teenustele ja toodetele ligipääsu ja universaalsidaini standardeid, mis tuleb heaks kiita puuetega inimeste ja neid esindavate organisatsioonidega konsulteerides; rõhutab vajadust tõhustada teadusuuringuid ja innovatsiooni sotsiaal- ja kultuuritegevuses ning tööprotsessides kasutatava kättesaadava tehnoloogia valdkonnas, sealhulgas lahendusi kaugtöö võimaluste laiendamiseks, et hõlbustada puuetega inimeste osalemist ühiskonnas ja juurdepääsu tööhõivele;
8. on mures selle pärast, et puuetega inimeste, eriti pimedate või kurtide, vaimse puudega inimeste ning autismispektri häirega inimeste juurdepääs teabele ja teavitusele on märkimisväärselt takistatud; tuletab meelde, et erinevused üksikisikute suutlikkuses saada ja levitada teavet ning kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat kujutavad endast teadmiste lõhet, mis tekitab ebavõrdsust; nõuab, et edendataks ligipääsetavate ja kasutajasõbralike kommunikatsioonivahendite, -viiside ja -vormingute kasutamist;
9. peab kahetsusväärseks, et liidu õigus ei kaitse üksikisikuid puuete alusel diskrimineerimise eest väljaspool töökohta ja tööhõivet;
10. nõuab tungivalt, et nõukogu lõpetaks horisontaalse võrdõiguslikkuse direktiivi üle peetavate läbirääkimiste blokeerimise, mis võimaldaks horisontaalse lähenemisviisi abil kaitset diskrimineerimise eest väljaspool tööhõive ja kutsetegevuse valdkonda;
11. rõhutab, et ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon keelab diskrimineerimise laiemas tähenduses, sealhulgas mõistlike abinõude võtmata jätmise ning mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimise, mis tuleneb erinevatest alustest; juhib tähelepanu puuetega naiste eriti haavatavale olukorrale ning nõuab tungivalt, et liit ja liikmesriigid ratifitseeriks kiiresti Istanbuli konventsiooni; tuletab meelde, et ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis nähakse ette ka positiivse diskrimineerimise meetmed, mida liikmesriigid peavad vajaduse korral rakendama ja mis võivad hõlmata konkreetseid stiimuleid tööhõive valdkonnas⁴;
12. nõuab liidu õiguse ja poliitika läbivaatamist valdkondadevahelist ja terviklikku lähenemisviisi kasutades, et tagada neis puuetega inimeste õiguste konventsiooni täielik järgimine;
13. rõhutab vajadust lisada uude rände- ja varjupaigaleppesse spetsiifilised ja asjakohased sätted, et võtta puuetega inimeste vajadusi nõuetekohaselt arvesse kõigis etappides ja protsessides;
14. nõuab meetmete võtmist, et võidelda puuetega inimeste oskuste ja võimetega seotud eelarvamuste vastu, tagamaks et nad ei kannata sellistel eelarvamustel põhineva diskrimineerimise all; rõhutab, et mõned puuetega inimesed võivad puude ja muude tegurite, sealhulgas sotsiaal-majanduslike tegurite koosmõju tõttu seista silmitsi

istungjärgul, New York, 26. oktoober 2016.

<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20764>

⁴ Puuetega inimeste õiguste komitee üldmärkus nr 6 (2018) võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise kohta.

täiendavate ja spetsiifiliste takistustega; rõhutab sellega seoses vajadust valdkonnaülese ja tervikliku elutsükli põhise lähenemisviisi järele, et ennetada häbimärgistamist, sotsiaalset tõrjutust ja vaesust; nõuab üldsusele, lapsevanematele ja lastele, samuti riigiametnikele ja spetsialistidele suunatud ulatuslikke teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, et rõhutada puuetega inimeste panust ühiskonda; rõhutab, et meedia võib täita olulist rolli puuetega inimesi käsitleva teabe levitamisel ja üldsuse hoiaku soosivamaks muutumisele kaasa aitamisel;

15. rõhutab vajadust puude ühise määratluse järele ELi tasandil ja kõigis ELi poliitikavaldkondades, sealhulgas asjakohaste põhiterminite määratluse järele; märgib, et ELi liikmesriigid ei tunnusta vastastikku puudestaatust; kutsub komisjoni üles kaaluma lisameetmete võtmist puudestaatuse vastastikuseks tunnustamiseks ja võimalikke meetmeid puudega inimeste vaba liikumise hõlbustamiseks; kutsub komisjoni üles ergutama liikmesriike osalema ELi puudega isiku kaardi vastastikuse tunnustamise vabatahtlikus süsteemis;
16. väljendab heameelt ELi puuetega inimeste õiguste strateegia (2021–2030) lisamise üle komisjoni 2021. aasta tööprogrammi; rõhutab, et tulevane strateegia peaks keskenduma ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni täielikule rakendamisele ja kajastama enne selle ettevalmistamist komisjoni poolt korraldatud avaliku konsultatsiooni tulemusi; rõhutab, et puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise tagamiseks on hädavajalik koostöö ametiasutuste, organisatsioonide ja kodanikuühiskonnaga Euroopa, riigi ja kohalikul tasandil; rõhutab, et põhimõtet „mitte midagi puuetega inimeste kohta ilma puuetega inimesteta“ tuleks kohaldada kõigis otsustusprotsessides; ergutab liikmesriike ja ELi institutsioone tagama piisava rahastamise ja tõhustama koostööd puuetega inimesi esindavate organisatsioonidega;
17. peab kahetsusväärseks, et vaimse või psühhosotsiaalse puudega inimesed kogevad oma õiguste kasutamisel mitmeid õiguslikke, institutsioonilisi, kommunikatsiooni- ja sotsiaalseid takistusi, mis takistavad neil hääletamast, kandideerimast avalikule ametikohale, kasutamast oma kodanikuosalust või lihtsalt oma elu kohta sõna sekka ütlemast; ergutab liikmesriike võtma viivitamata meetmeid oma õigusraamistike reformimiseks, et tagada puuetega inimestele õigus- ja teovõime teistega võrdsel alustel kõigis eluvaldkondades kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikliga 12, ning tuletab meelde, et puuetega inimeste poliitilised õigused ja võimalus neid teistega võrdsel alustel kasutada tuleb tagada kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikliga 29;
18. kutsub liikmesriike üles käsitlema integreeritud lähenemisviisi kasutades puuetega laste diskrimineerimist ja nende vastast vägivald, tõdedes, et nende laste puhul on suurem oht langeda ohvriks; rõhutab, et puuetega laste hääl peaks olema esindatud neid käsitlevate õigusaktide, poliitika, teenuste ja meetmete väljatöötamisel, rakendamisel ja järelevalves;
19. peab kahetsusväärseks, et puuetega inimeste puhul on ärakasutamise, vägivalda ja väärkohtlemise oht märkimisväärselt suurem⁵; väljendab muret selle pärast, et ei olda teadlikud ohvri õigustest ja võimalusest taotleda hüvitist ning et kõigist puuetega

⁵ Euroopa Nõukogu, *Freedom from exploitation, violence and abuse of persons with disabilities - Contribution to the Council of Europe Strategy on the Rights of Persons with Disabilities*, 2017.

inimeste diskrimineerimise vormidest ja nende põhiõiguste rikkumistest ei teatata piisavalt; rõhutab, et Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) andmetel on alateatamise üks oluline põhjus puuetega inimeste kartus, et ametiasutused ei võta neid tõsiselt⁶; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tagaksid, et kõik asjaomased ametiasutused ja praktikud oleksid kaasatud suutlikkuse suurendamise pingutustesse, et kindlustada nende arusaam, et puuet tuleb käsitada lähtuvalt põhiõigustest; on veendunud, et riiklike võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevaid asutusi tuleb tugevdada ning parandada tuleb ligipääsu kohtu- ja kohtuväliste mehhanismidele, sealhulgas abi- ja kommunikatsioonimeetodite kohandamise abil, samuti lihtsustades sageli pikki ja keerulisi kohtumenetlusi;

20. peab kahetsusväärseks, et COVID-19 pandeemia on veelgi teravdanud puuetega inimeste diskrimineerimist ja tõrjutust, eelkõige arvestades hoolekandeesutustes elavaid inimesi⁷; rõhutab, et psühhosotsiaalset tuge ja mõjuvõimu suurendamist on väga vaja, et võidelda isoleerituse tagajärgede ja koduvägivalla sagenemise vastu, mis avaldavad iseäranis mõju puuetega inimestele⁸; on sellega seoses mures ebapiisavate investeeringute ja ametiasutuste tegevusetuse pärast; nõuab sihipäraste pingutuste tegemist, et tagada hooldus- ja tugiteenuste spetsialistidele ja kasutajatele asjakohased isikukaitsevahendid, et võimaldada nende teenuste jätkumist ohutus keskkonnas; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse (CRII ja CRII +) raames uusi meetmeid oluliste investeeringute ja vahendite kasutuselevõtmiseks, et tagada hooldus- ja tugiteenuste järjepidevus kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtetega;
21. rõhutab, et tõenduspõhiseks poliitikakujundamiseks kooskõlas puuetega inimeste õiguste konventsiooniga on vaja koguda usaldusväärseid, eristatud ja võrreldavaid puuetega seotud andmeid; peab kahetsusväärseks, et poliitika rakendamist ei jälgita igakülselt tulemusnäitajate abil; teeb ettepaneku, et edusamme tuleks mõõta Eurostati andmete põhjal liidu tasandil kehtestatud konkreetsete ja ajakohastatud eesmärkide alusel; rõhutab, et järelevalve tegijate hulgas peaks olema sõltumatu üksus, kuhu kuuluvad ka puuetega inimesed; nõuab tungivalt, et liikmesriigid järgiksid võrdõiguslikkusandmete töötlemisel täielikult liidu andmekaitse ja eraelu puutumatusel alaseid õigusakte.

⁶ OSCE, *Hate Crime reporting*, 2015 ja OSCE-ODIHR, *Factsheet on hate crime against people with disabilities*, 2017.

⁷ Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, *Coronavirus pandemic in the EU – Fundamental rights implications bulletins*, 2020; Inclusion Europe, *Neglect and discrimination. Multiplied - How Covid-19 affected the rights of people with intellectual disabilities and their families* (2020).

⁸ ÜRO, *Policy Brief: A Disability Inclusive Response to COVID-19*, mai 2020.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	12.1.2021
Lõpphääletuse tulemus	+: 53 -: 4 0: 7
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Magdalena Adamowicz, Malik Azmani, Katarina Barley, Pietro Bartolo, Nicolas Bay, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareș Bogdan, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Caterina Chinnici, Clare Daly, Marcel de Graaff, Lena Düpont, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Balázs Hidvéghi, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Livia Járóka, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Peter Kofod, Łukasz Kohut, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Lukas Mandl, Nuno Melo, Roberta Metsola, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Nicola Procaccini, Emil Radev, Paulo Rangel, Terry Reintke, Ralf Seekatz, Michal Šimečka, Birgit Sippel, Martin Sonneborn, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tobé, Dragoș Tudorache, Bettina Vollath, Jadwiga Wiśniewska, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Nathalie Loiseau, Sira Rego, Miguel Urbán Crespo, Hilde Vautmans, Petar Vítanov

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

53	+
EPP	Magdalena ADAMOWICZ, Vladimír BILČÍK, Vasile BLAGA, Ioan-Rareş BOGDAN, Lena DÜPONT, Andrzej HALICKI, Balázs HIDVÉGGHI, Lívia JÁRÓKA, Jeroen LENAERS, Lukas MANDL, Nuno MELO, Roberta METSOLA, Nadine MORANO, Emil RADEV, Paulo RANGEL, Ralf SEEKATZ, Tomas TOBÉ, Javier ZARZALEJOS
S&D	Katarina BARLEY, Pietro BARTOLO, Caterina CHINNICI, Maria GRAPINI, Sylvie GUILLAUME, Evin INCIR, Marina KALJURAND, Łukasz KOHUT, Juan Fernando LÓPEZ AGUILAR, Javier MORENO SÁNCHEZ, Birgit SIPPEL, Petar VITANOV, Bettina VOLLATH, Elena YONCHEVA
RENEW	Malik AZMANI, Sophia IN 'T VELD, Fabienne KELLER, Nathalie LOISEAU, Maite PAGAZAURTUNDÚA, Michal ŠIMEČKA, Ramona STRUGARIU, Dragoş TUDORACHE, Hilde VAUTMANS
GEENS/EFA	Patrick BREYER, Saskia BRICMONT, Damien CARÊME, Alice KUHNKE, Terry REINTKE, Tineke STRIK
THE LEFT	Clare DALY, Cornelia ERNST, Sira REGO, Miguel URBÁN CRESPO
NI	Laura FERRARA, Martin SONNEBORN

4	-
ID	Nicolas BAY, Jean-Paul GARRAUD, Marcel de GRAAFF
ECR	Assita KANKO

7	0
ID	Nicolaus FEST, Peter KOFOD, Annalisa TARDINO
ECR	Joachim Stanisław BRUDZIŃSKI, Jorge BUXADÉ VILLALBA, Nicola PROCACCINI, Jadwiga WIŚNIEWSKA

Kasutatud tähised:

+ : poolt

– : vastu

0 : erapooletu